

Tıp fakültesi derslerinin verimliliği, işleniş şekli ve öğrencilerin devam kontrolünün değerlendirilmesi*

İlhan Bahşi¹, Murat Çetkin¹, Piraye Kervancıoğlu¹, Mustafa Orhan¹, Hüseyin Ayan², Semih Sayın²

¹Gaziantep Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Gaziantep

²Gaziantep Üniversitesi, Tıp Fakültesi Öğrencisi, Gaziantep

Öz

Amaç: Öğrenci ve eğiticinin tercih ettiği ders ve ders aralarının ideal sürelerinin belirlenmesi, gün içindeki en uygun ders saatlerinin tespiti ve derse katılım hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi verilen eğitim kalitesini arttırmada faydalı olacaktır. Ayrıca ders sırasında eğiticinin dikkat düzeyine etki eden unsurların incelenmesi de derslerin daha verimli işlenmesini sağlayacaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada, tıp fakültesi öğrenci ve eğiticilerin ders ve ders arası süresi, derslerin en verimli geçtiği zaman aralığı, derse devam zorunluluğu, eğiticinin ders anlatım yöntemi hakkındaki fikirlerinin belirlenmesi ve eğiticinin öğrencilerin derste tutumları ile ilgili görüşlerinin tespiti amaçlanmıştır. Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma 44 öğretim üyesi ve 480 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler, katılımcıların tanımlayıcı özelliklerini sorgulayan açık uçlu sorular ile teorik derslerin verimliliği, işleniş ve teorik derslere katılım konusu hakkında öğrencilerin düşüncelerini irdeleyen Likert ölçeği ile hazırlanmış 29 soruluk anket formu ile elde edilmiştir.

Bulgular: Öğrenciler ve eğiticilerin teorik-pratik ders sürelerinin yeterli olduğunu ve sabah saatlerinde teorik derslerin daha verimli geçtiğini düşünmektedirler. Kahvaltı yapılan günlerde öğrencilerin derslere daha iyi odaklandıkları görülmektedir. Eğitici ve öğrenciler, parmak izi yöntemiyle yapılan devam kontrol uygulamasının derslere olan ilgi ve ders başarısı üzerinde olumlu bir etkisinin olmadığını düşünmektedirler. Öğrenciler, slayt sayısının fazla olduğu derslerde konuya odaklanmakta zorluk çekerken eğiticilerin bu durumun öğrencilerin konuya olan ilgilerini etkilemediğini düşünmektedirler.

Sonuç: Bu verilerin ders programlarının etkin şekilde hazırlanmasında, öğrencilerin kahvaltı alışkanlıklarının iyileştirilmesinde ve öğretim metodolojilerinin geliştirilmesinde katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Ders verimliliği, biyometrik kontrol, dikkat düzeyi, tıp fakültesi

Abstract

Objective: Determination of the ideal timings of lessons and breaks preferred by the students and teachers and most appropriate course hours in a day and examining the opinions about attending the lessons will be useful for increasing the education given. In addition, examining the factors which impacts the level of attention of the student during the lesson will provide more efficiently teaching about the lessons.

Materials and Method: In this study, the timings of lessons and breaks of medical faculty students and teachers, most efficient time period for the lessons, compulsory attendance to the lessons, determining of the thoughts of students about lecturing method and determining of the thoughts of teachers about the attitudes of students in lessons were purposed. This research which is descriptive was performed on 44 teachers and 480 students. Data were obtained with questionnaire form about 29 questions prepared by Likert Scale which scrutinizes the ideas of students over the open ended questions that queries the descriptive characteristics of participants and efficiency and processing of theoretical courses and participation to theoretical courses.

Results: The students and teachers thought that periods of theoretical and practical lessons were enough and the lessons were more efficient in morning hours. It was seen that the students focused on lessons in a better way in the days when they had a breakfast. The students and teachers thought that the attendance check application performed by fingerprint method did not have any positive impact over the interest in the lessons and academic achievement. The students were having difficulty about focusing on the subject in the lessons which includes many slides but, the teachers thought that this situation did not affect the interest of students in subject.

Conclusion: We believe that these data will provide contribution about preparing the academic programs efficiently, developing the behaviors of students about breakfast and developing the teaching methodologies.

Key words: The efficiency of lessons, biometric control, the level of attention, medical faculty

Genel Tıp Derg 2018;28(3):89-95

Alınan: 17.01.2018 / 16.03.2018 / Yayınlanma: 20.09.2018

Yazışma adresi: İlhan Bahşi, Gaziantep Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Gaziantep

E-posta: dr.ilhanbahsi@gmail.com

Giriş

Tıp fakültesi öğrencisinin dersi kavramasına etki eden faktörlerin belirlenmesi etkin bir eğitiminin planlamasında önemlidir (1). Uygun bir planlama yapılması için öğrencilerin ve eğitimcilerin derslerin verimliliğine etki eden parametrelerle ilgili düşünceleri dikkate alınmalıdır. Öğrenci ve eğitimcilerin tercih ettiği ders ve ders aralarının ideal sürelerinin belirlenmesi, gün içindeki en uygun ders saatlerinin tespiti ve ders devamlılığı hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi verilen eğitim kalitesini arttırmada faydalı olacaktır. Ayrıca ders sırasında eğitimcilerin dikkat düzeyine etki eden unsurların incelenmesi de dersin verimli işlenmesine katkı sağlayacaktır. Ders süresi uzun olduğunda öğrencinin dikkati dağılabilmektedir. Ders araları kısa olduğunda öğrenci yeterli düzeyde dinlenmemektedir. Öğrencilerin dikkat düzeylerinin gün içinde farklı zamanlarda değişim gösterdiği ve bu değişimin akademik başarı ile ilişkili olduğu bilinmektedir (2). Bu nedenle tıp fakültesi öğrencilerinin derslerden en çok verim aldıkları zaman diliminin ve akademik başarıları ile ilişkisinin değerlendirilmesi, ders programlarının düzenlenmesinde faydalı olacaktır. Diğer yandan öğrencilerin akademik açıdan başarılı olmalarında zaman yönetim becerileri de büyük önem taşımaktadır (3). Tıp fakültesi öğrencilerinin ders ve ders arası sürelerin ideal şekilde planlanması hem akademik başarılarının artmasına hem de boş zamanlarını daha iyi planlamalarına katkı sağlayacaktır. Ayrıca bilişsel fonksiyonların optimum düzeyde yerine getirilebilmesinde kahvaltının önemli bir etkisinin olduğu bilinmektedir (4). Dolayısıyla öğrencinin başarısını etkileyen bir diğer önemli etmen derslere kahvaltı yaparak katılmasıdır. Özellikle sabah derslerine katılan öğrencilerin kahvaltı yapma durumları ile derse odaklanma ve ders verimliliği arasındaki ilişkinin incelenmesi çevresel faktörlerin düzenlenmesinde ve ders programının hazırlanmasında faydalı olacaktır.

Devamsızlık okula gelmeme, dersleri düzenli olarak takip etmeme veya bütün gün okuldan geri kalma davranışı olarak tanımlanmaktadır (5). Öğrencinin derslere devamsızlığı hem kendi başarısını hem de eğitimciye diğer öğrencilerin derse karşı tutum ve davranışlarını etkileyerek eğitim kalitesini düşürebilmektedir (6). Bu kapsamda öğrenci ve eğitimcilerin ders devamlılığı hakkındaki düşüncelerinin irdelenmesi son derece önemlidir.

Öğrencilerin ders devamlılığının kontrolü, eğitici tarafından ders içerisinde yapılabilirse bile bu kontrol yöntemi zaman kaybına yol açtığından etkili bir yöntem değildir. Bilgisayar ve otomasyon teknolojisinin gelişmesi neticesinde günümüzde biyometrik kontrol sistemleri birçok alanda olduğu gibi öğrencilerin derslere olan devamlılığını tespit etmek için kullanılmaktadır (7-10). Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde de 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren Dönem I-II-III öğrencilerinin ders devam kontrolü, her dersin başlangıcından önce ve sonraki 10'ar dakikalık zaman aralığında parmak izi okuyucu cihaz aracılığı ile takip edilmektedir.

Yükseköğretim, bireyin yaşamında mesleğe başlamadan önceki son eğitim basamağı olduğundan lisans eğitimi sağlam bir temele dayanmalıdır. Bu nedenle eğitimcilerim ders içeriği ile ilgili düşüncelerinin değerlendirilmesi ve öğrencilerin aldıkları eğitimi nasıl gördüklerinin bilinmesinde yarar görülmektedir (11). Öğrenme sürecinde veri toplama aracı olarak öğrencilerden elde edilen geribildirimler kullanılabilir (12-14). Tıp eğitiminde de geribildirim ders verimliliğinin artırılmasında önemli bir bileşen olup, öğrenci ve eğitimcilerin fikirlerinin değerlendirilmesi eğitim sürecinin kalitesini ve mesleki başarıyı arttıracakları düşünülmektedir.

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesinde entegre eğitim modeli uygulanmakta, ders saatleri derslerin içeriğine göre belirlenmektedir. Teorik dersler her döneme tahsis edilen amfilerde, pratik dersler Anatomi, Histoloji ve multidisipliner laboratuvarlarda yapılmaktadır. Bu çalışmada, tıp fakültesi öğrenci ve eğitimcilerinin ders ve ders arası süresi, derslerin en verimli geçtiği zaman aralığı, derse devam zorunluluğu, eğitimcinin ders anlatım yöntemi hakkındaki fikirlerinin belirlenmesi ve eğitimcinin öğrencilerin derste tutumları ile ilgili görüşlerinin tespiti amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Evreni ve Örneklem:

Örneklemde Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyelerine ve Dönem I-II-III öğrencilerine (Türkçe ve İngilizce tıp bölümü) ulaşılması hedeflenmiştir. Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma randomize olarak belirlenen 44 öğretim üyesi ve 480 öğrenci üzerinde yapılmış olup çalışma öncesi hedeflenen öğretim üyesi ve öğrenci sayısına ula-

şılmıştır.

Etik Açıklamalar:

Anket uygulama öncesinde Gaziantep Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan izin alınmıştır (Karar No:2015/343). Öğrenciler ve öğretim üyelerinin ankete isim yazmaların isteğe bağlı olduğu belirtilmiştir.

Veri Toplama:

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerine tanımlayıcı özelliklerini (yaş, not ortalaması, dönem, eğitim dili) sorgulayan açık uçlu sorular ile teorik derslerin verimliliği, işlenişi ve teorik derslere katılım konusu üzerinde öğrencilerin düşüncelerini irdeleyen Likertölçeği ile hazırlanmış 29 soruluk anket formu uygulanmıştır. Öğretim üyelerine bölümü, yaşı ve çalışma yılının sorgulandığı açık uçlu sorular ile teorik derslerin verimliliği, işlenişi, teorik derse öğrencilerin katılımının kontrolü ve ders sürecinde öğretim üyelerinin dikkatini etkileyen faktörleri irdeleyen Likert ölçeği ile hazırlanmış 28 soruluk anket formu uygulanmıştır. Likert ölçeği ile sorulan soruların değerlendirmesi ise 5 şıklı (4-süreklili, 3-sıklıkla, 2-bazen, 1-nadiren, 0-hiç) olarak belirlenmiştir. Likert yöntemi, farklı bilim alanlarında sıklıkla kullanıldığı gibi sağlık bilimlerinde de oldukça yaygın kullanılan bir anket uygulama yöntemidir. Düzenlenen anket formlarının sonunda ise öğrencilerin ve eğiticilerin görüş ve önerilerini belirtebilecekleri bir bölüme yer verilmiştir.

Veri Analizi:

Öğrencilere yapılan ankette sıralı değişkenler arasındaki ilişkilerin test edilmesinde Spearman rank korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Öğretim üyelerine yapılan ankette normal dağılmayan sayısal verilerin 3 grupta karşılaştırılmasında Kruskal Wallis ve Dunn çoklu karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Analizler SPSS 22.0 paket programında yapılmıştır. $P < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya katılan 480 öğrencinin yaş ortalaması 20.59 ± 1.28 (min.:18maks.:28),44 eğiticinin yaş ortalaması 45.45 ± 6.59 (min.:33maks.:58) olarak saptanmıştır. Eğiticilerin %38.6'sının (n:17) temel tıp bilimleri, %45.5'inin (n:20) dâhili tıp bilimleri ve %15.9'unun (n:7) cerrahi tıp

bilimlerinde görev yaptığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin 5 ölçekli Likert yöntemiyle hazırlanmış ve 29 sorudan oluşan ankete verdikleri cevapların ortalama değerleri (min:0; maks.:4) ve standart sapmaları **Tablo 1**'de gösterilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %23'ünün (n:110) İngilizce tıp, %77'sinin (n:370) Türkçe tıp programında öğrenim gördükleri tespit edilmiştir. Teorik ders (45 dk) ve ders arası süresinin (15 dk) yeterliliği ile tıp eğitiminin dili arasındaki ilişki incelenmiştir. Teorik ders süresi hakkında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmamış ancak ders arası süresi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür ($p:0.046$). İngilizce eğitim alan öğrencilerin ders arası süresinin yeterli olduğuna ilişkin verdikleri cevapların ortalamasının 2.91 ± 1.27 , Türkçe eğitim alanların ise 2.63 ± 1.32 olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin not ortalamaları ile teorik ders saatlerinin verimli olup olmadığını sorgulayan soruların korelasyonunda; ilk üç ders saati (08:30-09:15, 09:30-10:15, 10:30-11:15) arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu (sırasıyla $p:0.020$, $r:0.106$; $p:0.017$, $r:0.109$; $p:0.036$, $r:0.096$), son üç derste (14:30-15:15, 15:30-16:15, 16.30-17:15) ise negatif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu gözlenmiştir (sırasıyla $p:0.004$, $r:-0.130$; $p:0.002$, $r:0.143$; $p:0.045$, $r:-0.091$).

Öğrencilerin not ortalamaları ile teorik derse katılımın tıp eğitimi için gerekli olup olmadığını sorgulandığı sorunun korelasyonunda pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu gözlenmiştir ($p:0.014$, $r:0.112$).

Öğrencilerin sınıfları (Dönem I-II-III) ile dersine girmediği konuları anlamakta zorluk çekip çekmediklerinin sorgulandığı soruda negatif yönde çok zayıf bir ilişki gözlenmiştir ($p:0.038$, $r:-0.095$).

Eğiticilerin 5 ölçekli Likert yöntemiyle hazırlanmış ve 28 sorudan oluşan ankete verdikleri cevapların ortalama değerleri (min:0; maks.:4) ve standart sapmaları **Tablo 2**'de gösterilmiştir.

Eğiticilerin bölümleri (temel, dâhili ve cerrahi tıp bilimleri) ile teorik derslerin saatlerinin verimliliğinin sorgulandığı sorular arasında alt tiplene yapıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir. Eğiticilerin bölümleri ve parmak izi ile devam kontrol uygulamasının derse katılımın takibinde etkin bir yöntem olup olmadığı

ğını sorgulayan sorunun korelasyonu yapıldığında; dâhili tıp bilimlerine mensup öğretim üyelerinde cerrahi ve temel tıp bilimlerine mensup olan öğretim üyelerine göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (sırasıyla p:0.042 p:0.012).

Teorik derse katılımının tıp eğitimde gerekli olup olmadığının sorgulandığı soruda öğrencilerin (2.34±1.33) ve eğitimcilerin (3.16±1.12) büyük ölçüde yüksek değerler verdiği görülmektedir. Ancak parmak izi kontrol sisteminin derse katılımın takibinde etkili olup olmadığı, derse olan ilgiyi ve sınav başarısını arttırıp arttırmadığını inceleyen sorulara öğrencilerin daha belirgin olmakla birlikte eğitimcilerin de düşük değerler verdikleri gözlenmiştir (Tablo 1 ve 2).

Eğiticilerin, öğrenciler tarafından ilgiyle takip edilen derslerin vurgulanan bölümlerinden sınav sorularını sormayı tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin ilgi göstermediği derslerin sınav sorularını hazırlarken ise zor soru sorma düşüncelerinin olmadığı saptanmıştır. Ayrıca eğitimcilerin sadece devam zorunluluğu için derse gelen öğrencilerin hiç gelmemelerini veya devam kontrolü sonrasında derse katılmayıp çıkmalarını tercih ettikleri de görülmektedir (Tablo 2).

Öğrencilere ve eğitimcilere teorik derslerin en verimli geçtiği zamanlar sorulduğunda her iki grubun da ikinci, üçüncü ve dördüncü derslere (09:30-10:15, 10:30-11:15, 11:30-12:15) en yüksek değer verdikleri ve öğleden sonraki ders zamanlarını daha verimsiz olarak değerlendirdikleri gözlenmiştir (Tablo 1 ve 2).

Anket sonunda görüş ve önerilerin belirtildiği bölümde, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu devam kontrolünün çok sıkı bir şekilde takip edilmesinden şikâyetçi olduklarını belirtirken, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu ise uygulanan anketin ileriki zamanlarda eğitim sürecine yansıtılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 1. Öğrencilerin derslerin verimliliği, işleniş şekli ve devam kontrolü üzerine düşünceleri.

		Ortalama*	Standart Sapma
1	Teorik ders süresinin(45 dk) yeterli olduğunu düşünüyorum	3.20	0.95
2	Teneffüs süresinin (15 dk) yeterli olduğunu düşünüyorum	2.70	1.31
3	08.30-09.15 arasındaki teorik ders verimli geçer	2.23	1.43

4	09.30-10.15 arasındaki teorik ders verimli geçer	2.95	1.15
5	10.30-11.15 arasındaki teorik ders verimli geçer	3.13	0.93
6	11.30-12.15 arasındaki teorik ders verimli geçer	2.55	1.20
7	13.30-14.15 arasındaki teorik ders verimli geçer	1.89	1.23
8	14.30-15.15 arasındaki teorik ders verimli geçer	1.78	1.24
9	15.30-16.15 arasındaki teorik ders verimli geçer	1.14	1.12
10	16.30-17.15 arasındaki teorik ders verimli geçer	0.79	0.99
11	Pratik dersler öğleden önce verimli geçer	2.23	1.42
12	Pratik dersler öğleden sonra verimli geçer	2.30	1.36
13	Kahvaltı yaptığım günlerde teorik derslere daha iyi odaklanırım	3.15	0.94
14	Fakültemizde uygun koşullarda sabah kahvaltısı verilse sabah dersleri daha verimli geçer	3.25	1.08
15	Fakültemizde uygun koşullarda sabah kahvaltısı verilse sabah derslerine daha fazla katılacağımı düşünüyorum	3.02	1.29
16	Öğrencinin teorik derslere devamlılığının kontrol edilmesi gerekir	1.23	1.30
17	Öğrencinin pratik derslere devamlılığının kontrol edilmesi gerekir	1.96	1.48
18	Teorik derslere katılım tıp eğitimi için gereklidir	2.34	1.33
19	Parmak izi kontrol uygulamasının derse katılımın takibinde etkin bir yöntem olduğunu düşünüyorum	0.99	1.28
20	Parmak izi kontrol uygulaması derslere olan ilgiyi arttırıyor (Tıp 1-2-3 öğrencileri)	0.74	1.14
21	Parmak izi kontrol uygulaması sınav başarımı arttırıyor (Tıp 1-2-3 öğrencileri)	0.70	1.09
22	Dersinin verimli geçmeyeceğini düşündüğüm eğitimcinin derslerine devam zorunluluğu nedeniyle katılıyorum	3.19	1.15
23	Verimli geçmeyeceğini düşündüğüm derslerde konuya odaklanmakta güçlük çekiyorum	3.30	0.95
24	Ders notlarına çalışırken dersine katıldığım konuları daha iyi anlarım	3.15	0.98
25	Eğiticinin ders süresi dışında teneffüs süresini de kullanmasının öğrenimde katkısı olduğunu düşünüyorum.	1.57	1.57
26	Eğiticinin dersten önce öğrencilerin ilgisini çekecek bir giriş yapmasının dersin etkinliğini arttırdığını düşünüyorum	3.34	0.91
27	Dersten önce slayt sayısı veya konu içeriğinin fazla olduğunu gördüğümde derse odaklanmakta zorlanıyorum	3.05	1.06
28	Derste eğitimcinin konuyu slayttan okuyarak ve sabit ses tonu ile anlatması konunun anlaşılmasını azalttığını düşünüyorum	3.56	0.83
29	Dersine girmedğim konuları anlamakta zorluk çekerim	2.46	1.11

*Likert tipi sorulara verilen cevapların (4-sürekli, 3-sıklıkla, 2-bazen, 1-nadiren, 0-hiç) değerlendirilmesi.

Tablo 2. Eğiticilerin derslerin verimliliği, işleniş şekli ve devam kontrolü üzerine düşünceleri.

		Ortalama*	Standart Sapma
1	Teorik ders süresinin(45 dk) yeterli olduğunu düşünüyorum	3.25	1.10
2	Teneffüs süresinin (15 dk) yeterli olduğunu düşünüyorum	3.41	0.87
3	08.30-09.15 arasındaki teorik dersimin verimli geçtiğini düşünüyorum	2.93	1.10
4	09.30-10.15 arasındaki teorik dersimin verimli geçtiğini düşünüyorum	3.66	0.53
5	10.30-11.15 arasındaki teorik dersimin verimli geçtiğini düşünüyorum	3.52	0.70
6	11.30-12.15 arasındaki teorik dersimin verimli geçtiğini düşünüyorum	3.00	0.99
7	13.30-14.15 arasındaki teorik dersimin verimli geçtiğini düşünüyorum	2.64	1.01
8	14.30-15.15 arasındaki teorik dersimin verimli geçtiğini düşünüyorum	2.80	0.95
9	15.30-16.15 arasındaki teorik dersimin verimli geçtiğini düşünüyorum	2.11	1.15
10	16.30-17.15 arasındaki teorik dersimin verimli geçtiğini düşünüyorum	1.45	0.93
11	Teorik derslere katılımın zorunlu olmasının tıp eğitimi için gerekli olduğunu düşünüyorum	3.16	1.12
12	Öğrencinin teorik derslere devamlılığının kontrol edilmesi gerektiğini düşünüyorum	2.82	1.42
13	Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 1-2-3 sınıfları için uygulanmaya başlayan parmak izi ile devam kontrol uygulamasının derse katılımın takibinde etkin bir yöntem olduğunu düşünüyorum	1.95	1.61
14	Parmak izi kontrol uygulamasının öğrencilerin derslere olan ilgilerini arttırdığını düşünüyorum	1.64	1.50
15	Parmak izi kontrol uygulamasının öğrencilerin sınav başarılarını arttırdığını düşünüyorum	1.64	1.35
16	Ders slayt sayısı ve içeriğinin fazla olmasının öğrencilerin konuya olan ilgilerini olumsuz etkilediğini düşünüyorum	1.16	1.20
17	Dersi amfi/sınıf içerisinde kürsü arkasında anlatmayı tercih ediyorum	0.80	1.05
18	Ders anlatırken öğrencilerin kendi aralarında konuşması dikkatimin dağılmasına neden olmaktadır	3.14	0.96
19	Ders anlatırken öğrencilerin telefonlarının çalması dikkatimi dağıtır	3.50	0.85
20	Ders anlatırken öğrencilerin bir şeyler yiyip içmesi dikkatimi dağıtır	2.34	1.40
21	Ders anlatırken öğrencilerin sakız çiğnemesi dikkatimi dağıtır	2.45	1.50
22	Ders anlatırken öğrencilerin (dersin ilk 10 dakasında) amfiye girmesi dikkatimin dağılmasına neden olur	2.59	1.28
23	Ders anlatırken öğrencilerin (dersin ilk 10 dakadan sonra) amfiye girmesi dikkatimin dağılmasına neden olur	2.98	1.32

24	Ders anlatırken öğrencilerin amfiden dışarı çıkması dikkatimin dağılmasına neden olur	2.32	1.29
25	Devam zorunluluğu nedeniyle derse gelen, derisi dinlemeyen ve diğer öğrencilerin dikkatini dağıtan öğrencilerin derse gelmesini istemem	2.93	1.34
26	Devam zorunluluğu nedeniyle derse gelen, derisi dinlemeyen ve diğer öğrencilerin dikkatini dağıtan öğrencilerin yoklama verip çıkmasını tercih ederim	2.45	1.65
27	Öğrencilerin dikkatli bir şekilde dinlediği derslerin sınav sorularını hazırlarken derste vurguladığım kısımlardan soru sormaya çalışırım	3.09	0.86
28	Öğrencilerin dikkatli bir şekilde dinlemediği derslerin sınav sorularını hazırlarken öğrenciyi zorlayabilecek sorular sormayı tercih ederim	1.20	1.25

*Likert tipi sorulara verilen cevapların (4-sürekli, 3-sıklıkla, 2-bazen, 1-nadiren, 0-hiç) değerlendirilmesi

Tartışma

Öğrencilerin dikkat seviyeleri ile öğrenme becerileri vücudun biyolojik ritminin etkisiyle gün içerisinde farklılıklar göstermektedir (2).Davis(15), okumaya yeni başlayan ilkökul öğrencilerinin okuma başarılarının öğleden sonra arttığını tespit etmiştir. Diğer bir çalışmada ise yaşı daha küçük olan lise öğrencilerinin dikkat düzeylerinin öğleden sonra, yaşı daha büyük olanların dikkat düzeylerinin sabah saatlerinde daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca dikkat düzeyi sabah saatlerinde daha fazla olan öğrencilerin akademik olarak daha başarılı olduğu görülmüştür (16). Diğer yandan birçok çalışmada öğrencilerin gün içinde kendilerine özgün olan optimal zaman diliminde daha iyi bir performans gösterdikleri görülürken öğrencilerin akademik başarıları üzerinde eğiticilerin kendilerini iyi hissettikleri gün içindeki en uygun zaman diliminin de etkili olduğu belirlenmiştir (17,18). Bu çalışmada ise gerek öğrenciler gerekse eğiticiler sabah saatlerinde derslerin daha verimli geçtiğini düşünmektedir. Öğrenci ve eğiticilerin gün içinde tercih ettikleri zaman diliminin paralellik göstermesinin öğrenme sürecini olumlu etkilediğini düşünmekteyiz. Öğrencilere sunulacak dersprogramlarının, eğiticilerin görüşü alınarak öğrenci odaklı olarak şekillendirilmesinin akademik başarılarına olumlu yansıtacağı kanaatindeyiz.

Klasik eğitim sisteminin bir parçası olan ders devamlılığı öğrenciler ve eğiticilerin için farklı anlamlar taşımaktadır. Uğurlu ve ark. (5) öğrenci ve eğiticilerin devamsızlık hakkındaki görüşlerini değerlendirmişlerdir. Öğrenciler, devamsızlığın öğrencinin tercihi olduğunu ve zorunlu

ders katılımının kaldırılması gerektiğini ifade ederlerken, eğiticiler dersedevam etmemeyi başarısızlık nedeni olarak belirtmişlerdir. Yılmaz ve ark. (19) öğrencilerin devam durumları ile not ortalamalarını incelemiş ve derse devam eden öğrencilerin etmeyenlere oranla daha yüksek not ortalamalarına sahip olduğunu tespit etmiştir. Roy ve Chaldawada (20) ise hekim adaylarının başarı düzeyleri ile derse katılım yüzdesi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Bizim çalışmamızda da hem öğrenci hem de eğiticilerin görüşleri tıp eğitiminde devamlılığın gerekli olduğu yönündedir.

Öğrencilerin derslere devamlılığının kontrolünde kullanılan klasik yöntemlerin zaman kaybı, eğitici ve öğrencinin konsantrasyonunun bozulması, atık kâğıt oluşması ve veri kaydının pratik şekilde yapılamaması gibi dezavantajları bulunmaktadır. Bu nedenle son yıllarda öğrencilerin derse devam takiplerinin güvenli ve hızlı şekilde yapılabilmesi için biyometrik kontrol sistemleri geliştirilmiştir (6, 7, 9). Biyometrik kontrol sistemlerinden biri olan parmak izi tanıma sistemi Amerika Birleşik Devletleri'ndeki farklı üniversitelerde öğrencilerin ders ve sınav katılımlarının kontrolünde yıllardır kullanılmaktadır (21). Ancak biyometrik sistemlerin etkinliğinin ve güvenliğinin geliştirilmesi için çalışmalar devam ederken eğitim alanında kullanılan bu sistemler hakkında öğrenci ve eğitici görüşlerinin yeterli düzeyde araştırılmadığı görülmektedir. Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde parmak izi ile öğrenci devam kontrolü 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren yapılmaktadır. Her ne kadar bilişim mühendisleri bu sistemlerin olumlu yönlerini vurgulasalar da bizim çalışmamızda öğrenci ve eğiticilerin düşünceleri parmak izi ile devam kontrolünün etkin bir yöntem olmadığı, derse katılımı arttırmadığı ve sınav başarısını etkilemediği yönündedir. Ayrıca eğiticilerin ders başlangıcından sonraki ilk 10 dakika boyunca parmak izi ile devam kontrolü yapılmasından şikâyetçi oldukları dikkat çekmektedir. Eğiticilerin parmak izi okuyucu sisteminden memnun olmamasının nedeni muhtemelen derse ilgisi olmayan veya sadece yoklama amacı ile gelen öğrencilerin ders sürecini olumsuz etkilemesi olabilir. Öğrencilerin bu sistemden memnun olmamalarının nedeni ise devam kontrolünün sıkı bir şekilde yapılması ve girmek istemedikleri derslere gelmek zorunda kalmaları olabilir.

Üniversite öğrencilerinin doğru beslenme alışkanlıklarına sahip olmaları önemlidir (22). Özellikle gençlik döneminde beslenmenin yeterli ve vücut gereksinimine uygun olması gereklidir (23).

Jacoby ve ark. (24) kahvaltı yapmanın beslenme durumunu iyileştirerek öğrenme ve bilişsel becerilerde gelişimi arttırdığı ve eğitimin etkinleşmesine katkı sağladığını ifade etmiştir. Faydaoğlu ve ark. (25) öğrencilerin kahvaltı öğününü atlama nedenlerini incelemiş; öğrencilerin yarısından çoğu (%61.2) derse yetişemediklerinden veya zamanları olmadığı için kahvaltı yapmadıklarını ifade etmiştir. Bu çalışmada da öğrencilerin uygun koşullar sağlandığı takdirde fakültelerinde kahvaltı verilmesinin sabah derslerine olan katılımı artacağını ve sabah derslerinin veriminin artacağını yüksek bir oranda ifade ettikleri tespit edilmiştir (**Tablo 1**). Bu konuda öğrencilerin akademik başarılarının arttırılması amacıyla, fakültelerin sabah kahvaltısı hizmeti için uygun altyapıyı oluşturmalarını önermekteyiz. Öğrencilere sunulacak olan bu imkânın derse devam düzeyinin arttırılmasında devam kontrolünden daha etkili olacağı kanaatindeyiz.

Bu çalışmada öğrencilerin, derse olan ilgilerinin artmasında eğiticilerin derse etkili bir giriş yapmalarının, ders slayt içeriğini kısa tutmalarının ve dersi slayttan sabit bir ses tonu ile okumadan anlatmalarının etkili olduğu saptanmıştır. Eğiticiler ise öğrencilerin kendi aralarında konuşmaması, telefonlarının sesini kapatmaları, derste herhangi bir şey yiyip içmemeleri, ders süresinde derslikten dışarı çıkmamaları ve derse zamanında gelmelerinin gerekli olduğunu belirtmişlerdir (**Tablo 2**). Eğiticilerin dersteki verimliliğini azaltan bu unsurların öğrencilere aktarılması gerektiğini, böylece derslerin daha verimli geçeceğini düşünmekteyiz. Ayrıca eğiticiler, öğrencilerin dersin başlangıcından sonraki ilk 10 dakikalık sürede ve bu süreden sonra amfiye girmelerinin dersin verimini azalttığını ifade etmişlerdir. Bu nedenle derse başlamadan önce devam kontrolünün tamamlanması gerektiğini düşünmekteyiz.

Eğiticiler, öğrencilerden farklı olarak ders slayt içeriğinin fazla olmasının dersi olumsuz etkilemediğini düşünmektedirler. Ancak eğiticilerin, ders slaytlarının sayısal ve içerik bakımından fazla olmasının öğrencilerde odaklanma ile ilgili problemler oluşturabileceğini göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada öğrenciler ve eğiticiler teorik-pratik ders sürelerinin yeterli olduğunu ve sabah saatlerinde derslerin daha verimli geçtiğini düşünmektedirler.

Kahvaltı yapılan günlerde öğrencilerin derslere daha iyi odaklandıkları görülmektedir. Eğitici ve öğrenciler, parmak izi yöntemiyle yapılan devam kontrol uygulamasının derslere olan ilgi ve ders başarısı üzerinde olumlu bir etkisinin olmadığını düşünmektedirler. Öğrenciler, slayt sayısının fazla olduğu derslerde konuya odaklanmakta zorluk çekerken eğiticiler bu durumun öğrencilerin konuya olan ilgilerini etkilemediğini düşünmektedirler. Bu verilerin ders programlarının etkin şekilde hazırlanmasında, öğrencilerin kahvaltı alışkanlıklarının iyileştirilmesinde ve öğretim metodolojilerinin geliştirilmesinde katkı sağlama- cağını düşünmekteyiz.

Kaynaklar

1. Özdemir ST. Tıp eğitimi ve yetişkin öğrenmesi. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2003;29:25-8.
2. Klein J. Attention, scholastic achievement and timing of lessons. Scandinavian Journal of Educational Research 2001;45:301-9.
3. Kibar B, Fidan Y, Yıldırım C. Öğrencilerin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki: Karabük Üniversitesi. Business & Management Studies: An Int J 2014;2:136-53.
4. Benton D, Sargent J. Breakfast, blood glucose and memory. Biological Psychology 1992;33:207-10.
5. Özkanal Ü, Arıkan N. The relation between success and absenteeism at esogu English preparatory school. J Lang Teach Res 2011;2:68-72.
6. Uğurlu CT, Usta HG, Şimşek AS. Yükseköğretimde devamsızlık olgusu ve nedenlerine ilişkin öğretim üeleri ve üniversite öğrencilerinin görüşleri. Turkish Studies 2015;10:1009-30.
7. Pehlivanoğlu MK, Duru N. Üniversite öğrencilerinin devamlılığının parmak izi okuyucu cihaz kullanılarak izlenmesi. Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi 2015;8:9-16.
8. Sönmez EB, Özbek NÖ, Özbek Ö. Avuç izi ve parmak izine dayalı bir biyometrik tanıma sistemi. Akademik Bilişim'07-IX Akademik Bilişim Konferansı. Kütahya. 2007:577-82.
9. Akçay M, Çetinkaya HH. Kampüslerde uygulanan yeni biyometrik sistemler. Akademik Bilişim'11-XIII Akademik Bilişim Konferansı. Malatya. 2011:385-9.
10. Varlık A, Çorumluoğlu Ö. Dijital fotogrametri teknikleri ile kişi tanıma. Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi 2011;3:1-24.
11. Aksu MB, Çivitçi A, Duy B. Yükseköğretim öğrencilerinin öğretim elemanlarının ders uygulamaları ve sınıf içi davranışlarına ilişkin görüşleri. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2008;9:17-42.
12. Karabilgin ÖS, Şahin H. Eğitim etkinliğini değerlendirme- de öğrenci geri bildiriminin kullanımı. Tıp Eğitimi Dünyası 2006;21:27-33.
13. Bahşi İ, Çetkin M, Orhan M et al. Evaluation of attention-motivation level, studying environment and methods of medical faculty students. Eur J Ther 2017;23:1-8.
14. Çetkin M, Turhan B, Bahşi İ, Kervancıoğlu P. The opinions of medicine faculty students about anatomy education. Gaziantep Med J 2016;22:82-8.
15. Davis ZT. Effects of time-of-day of instruction on beginning reading achievement. J Educational Res 1987;80:138-40.
16. Biggers JL. Body rhythms, the school day, and academic achievement. J Experiment Education 1980;49:45-7.
17. Wile AJ, Shoupe GA. Does time-of-day of instruction impact class achievement? Studies. Perspectives in Learning J 2011;12:21-5.
18. Holloway J. Giving our students the time of day: Educational leadership 1999;57:87-8.
19. Yılmaz C, Özdemir T, Tümtürk A, Tümtürk E. Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okutulan üretim yönetimi derslerinde öğrencilerin devamı ile başarı notları arasındaki ilişkinin incelenmesi. XI. Üretim Araştırmaları Sempozyumu. 2011:83-91.
20. Roy SS, Chadalawada J. Predictors of academic performance of medical undergraduate students of microbiology class in Kolkata. Int J Med Public Health 2014;4:392-5.
21. Schaffhauser, D. "U West Alabama online test takers face monitoring by software security" <http://campustechnology.com/articles/2009/02/12/u-west-alabama-online-test-takers-face-monitoring-by-software-security.aspx> (Erişim tarihi: 29 Haziran 2016).
22. Vançelik S, Önal SG, Güraksın A, Beyhun E. Üniversite öğrencilerinin beslenme bilgi ve alışkanlıkları ile ilişkili faktörler. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni 2007;6:242-8.
23. Onurlubaş E, Doğan HG, Demirkıran S. Üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fak Derg 2015;32:61-9.
24. Jacoby ER, Cueto S, Pollitt E. When science and politics listen to each other: good prospects from a new school breakfast program in Peru. Am J Clin Nutr 1998;67:795-7.
25. Faydaoğlu E, Energin E, Sürücüoğlu MS. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrencilerin kahvaltı yapma alışkanlıklarının saptanması. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bil Derg 2013;2:299-311.